

Suomen kunnat

Työministeri Jari Lindströmin kirje 17.10.2017

Vammaispalveluiden järjestäminen kunnissa

Työministeri Jari Lindström on lähettänyt Kuntaliiton toimitusjohtaja Jari Koskiselle osoitetun kirjeen, jossa hän kehottaa kiinnittämään huomiota vammaispalveluiden laadun tasoon. Kirje liittyy julkiseen keskusteluun, jota on käyty viime aikoina mm. "Ei myytävänä" -kansalaisaloitteen johdosta sekä aiemmin uuden hankintalain (1397/2016) valmistelun yhteydessä. Ministeri Lindström on pyytänyt Kuntaliittoa saattamaan kirjeen sisällön Suomen kuntien tietoon.

Kuluvana syksynä monessa kunnassa laaditaan uusia kuntastrategioita. Kunnan strategiassa tulee kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaisesti huomioida palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvät näkökohdat. Palvelutuotanto voidaan järjestää eri tavoilla: palvelut voidaan tuottaa itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa, kunnalla on mahdollisuus perustaa osakeyhtiö, kunta voi ottaa käyttöön palvelusetelin tai palvelut voidaan hankkia ostopalveluna hankintalain mukaisesti. Kuntaliitto korostaa, että palveluiden järjestämistapaa koskevien ratkaisujen tekemisessä on huomioitava myös kuntalain 1 §:n mukaiset tavoitteet. Kunnan tulee pykälän mukaan edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Kunnan strategiassaan tekemillä ratkaisuilla on merkitystä kuntalaisten arjen kannalta ja sen vuoksi niitä on syytä pohtia valtuustokautta pidemmällä ajanjaksolla.

Ostopalvelu on yksi tapa järjestää palvelutuotanto. Jos palvelutuotanto hankitaan oman organisaation ulkopuolelta, on noudatettava hankintalain säännöksiä. Uudessa hankintalaissa sosiaali- ja terveystieteiden palveluita koskevat menettelysäännökset on kerätty lain lukuun 12. Luvun menettelysäännökset ovat kevyemmät kuin vanhassa hankintalaissa (348/2007) ja ne korostavat asiakkaan asemaa palveluiden käyttäjänä. Hankintayksiköiden on lain mukaan mahdollista tehdä asiakkaan asemaa turvaavia ratkaisuja osana hankintamenettelyä.

Kuntalain 28 §:n mukaan kunnanhallituksen on asetettava vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi vammaisneuvosto. Vammaisneuvostolle on annettava kuntalain mukaan mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Vammaisten henkilöiden palveluita koskevien asioiden käsittely vammaisneuvostossa on yksi keino avata vammaispalvelujen ostoa koskevaa keskustelua kunnassa, välittää informaatiota puolin ja toisin sekä saada palautetta ja toiveita palvelun sisällöstä suoraan asiakkailta. Keskustelua on hyvä käydä erityisesti hankinnan valmisteluvaiheessa, jotta hankittavaa kokonaisuutta voidaan ohjata sisällöllisesti oikeaan suuntaan.

Ostopalveluissa hankkiva taho eli kunta määrittää sen, mitä se haluaa hankkia. Hankinnan sisällön määrittämisessä tulee noudattaa kyseistä kokonaisuutta koskevaa erityislainsäädäntöä ja sen vaatimuksia. Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) 3 §:n mukaan kunnan on huolehdittava, että vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve.

Hankinnan sisällön määrittämisvaiheessa hankintayksikön tulisi tietää ja tuntea palvelun piiriin tulevat asiakkaat ja heidän tarpeensa. Palvelun sisällön osalta on mahdollista jättää myös asiakkaalle valinnanmahdollisuutta erilaisista toteuttamisvaihtoehdoista. Tällä tavalla korostetaan myös asiakkaan itsemääräämisoikeutta.

Näillä saatesanoilla Kuntaliitto lähettää työministeri Jari Lindströmin kirjeen Suomen kunnille tiedoksi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Jari Koskinen
toimitusjohtaja

Katariina Huikko
johtava lakimies

Liite Laadun huomioiminen vammaispalvelujen hankinnassa, työministeri Jari Lindströmin kirje,
17.10.2017

Jakelu Suomen kunnat